

Oświadczenie złożone przez senatora Kazimierza Kleinę na 36. posiedzeniu Senatu w dniu 3 marca 2017 r.

Oświadczenie skierowane do minister edukacji narodowej Anny Zalewskiej

Szanowna Pani Minister!

Podmioty zajmujące się edukacją kaszubską i odpowiedzialne za nią (Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Centrum Języka i Kultury Kaszubskiej na Uniwersytecie Gdańskim, Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Kaszubskiego) po przeanalizowaniu zaproponowanej podstawy programowej nauczania języka kaszubskiego wnoszą o uwzględnienie następujących uwag.

W podstawie programowej kształcenia ogólnego w klasach IV–VIII bezwzględnie powinien zostać przywrócony zapis dotyczący treści historycznych i kulturowych, tzn. obszar VI, umożliwiających poznanie i zrozumienie elementarnych treści kulturowych, społeczno-historycznych i przyrodniczo-geograficznych związanych z Kaszubami i Pomorzem oraz zdobycie – np. w czasie lekcji, wycieczek, spotkań z ciekawymi ludźmi oraz warsztatów i projektów edukacyjnych – umiejętności funkcjonowania we wspólnocie kaszubskiej i pomorskiej stosownie do roli społecznej ucznia. Treści te powinny być realizowane nie tylko w ramach odrębnych zajęć z historii i kultury, ale i podczas lekcji języka kaszubskiego.

Uwzględnienie tych treści w ramach kształcenia jest ważne z uwagi na to, że nauczanie języka kaszubskiego (przedmiot szkolny) zasadniczo różni się od nauczania języków mniejszości narodowych i obcych języków nowożytnych ze względu na jego specyfikę, na fakt trwania w rozwoju historycznym społeczności Kaszubów w obrębie państwa polskiego.

Przerwanie przekazu pokoleniowego sprawiło, że języka ojczystego trzeba uczyć w szkole, korzystając z metodologii wypracowanej przez metodyków języków obcych, ale treści językowe należy zanurzyć w kulturze w zdecydowanie szerszym zakresie niż w ramach innych językowych przedmiotów szkolnych. Mniejszości narodowe korzystają z podręczników i opracowań przygotowanych przez państwa pochodzenia, ale Kaszubi takowych nie posiadają. Jeśli zaś chodzi o odrębne zajęcia z historii i kultury własnej (historia, geografia, przyroda i kultura Kaszub), to nie ma wskazówki co do zakresu treści kształcenia. Nauczyciele korzystają z podstawy programowej „Język regionalny – język kaszubski” jako wytycznej do realizacji zajęć w ramach przedmiotu szkolnego „historia i kultura Kaszubów”.

W związku z powyższymi uwagami zmiany muszą nastąpić także w liście lektur.

Klasy I–III:

1. Stanisław Janke – „Krójczy pójczy”, „Żużonka jak mrzónka – kołysanka z marzeń”, wybrane utwory;
2. Alojzy Nagel – wybrane utwory;
3. Jerzy Samp – „Zakłeta stegna. Bajki kaszubskie” – wybrane utwory;
4. Bernard Sychta – „Kaszëba bël mój tatk”;
5. Jan Trepczyk – „Ukłôdk dlô dzôtł” – wybrane utwory;
6. wybór wierszy poetów kaszubskich i przekładów literatury światowej na język kaszubski, wybór bajek, legend i podań kaszubskich oraz inne teksty do wyboru przez nauczyciela i uczniów.

Klasy IV–VIII:

1. Bolesław Bork – wybrane opowiadania;
2. Alojzy Budzisz – wybrane opowiadania;
3. Hieronim Derdowski – „Ò panu Czôrlńszim, co do Pùcka pò sécë jachôł” – wybrane fragmenty;
4. Jan Drzeżdżon – „Brawãdë” – wybrane fragmenty;
5. Aleksander Labuda – „Gùczów Mack gôdô” – wybrane felietony;
6. Aleksander Majkowski – „Żëcé i przégôdë Remùsa” – wybrane fragmenty;
7. Janusz Mamelski – „Mack” – wybrane opowiadania;
8. Danuta Stanulewicz – „Balbina z IV b” – wybrane opowiadania;
9. wybór wierszy poetów kaszubskich, przekładów literatury światowej na język kaszubski, wybór bajek, legend i podań kaszubskich, inne teksty prozatorskie i publicystyczne do wyboru przez nauczyciela i uczniów oraz inne teksty kultury.

Zwracam się do Pani Minister z prośbą o wnikliwe przeanalizowanie przekazanych uwag. Proszę o uwzględnienie ich w podstawie programowej tak, aby nie nastąpiło cofnięcie w nauczaniu języka kaszubskiego, lecz aby umiejętnie wykorzystano dotychczasowy dorobek nauczycieli kaszubskich.

Z wyrazami szacunku
Kazimierz Kleina
przewodniczący Kaszubskiego Zespołu Parla-
mentarnego